

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an ———— 20 coroane.
Pe jumătate de an ———— 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIJA:

Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Către popoarele lumii.

Națiunea română din Ungaria și Transilvania, ținută de veacuri în robie trupescă și sufletească de către clasa stăpânitoare a poporului maghiar, eliberată acum din sclăvie prin strălucita învingere a armelor, cari s'au luptat pentru drepturile civilizației umane împotriva principiului barbar al opresiunii naționale și de clasă, înaintea guvernului opresorilor de până aci a declarat voința sa de a se constitui în stat liber și independent spre a-și putea valida nelimitat forțele sale în serviciul culturii și al libertății omenești.

Guvernul opresorilor de până aci a denegat adeziunea sa la această hotărâre a națiunii române și în fața dreptului firesc al fiecărei națiuni de a fi stăpână asupra sa și a teritoriului locuit de dânsa, guvernul opresorilor opune forța brută a statului oprimator.

De veacuri clasa oprimătoare a poporului maghiar a sfâșiat trupul națiunii noastre prin icuri străine, iar dela înfăptuirea constituționalismului fals din 1867 scopul mărturisit al politicii de guvernament în statul ungar a fost desființarea noastră națională. Prin colonizări fără rost pe pământul strămoșilor noștri, prin maghiarizarea necruțătoare a tuturor acelor Români, cari au fost nevoiți să aibă raporturi mai nemijlocite cu stăpânirea maghiară, prin invadarea pe teritoriul românesc a sutelor de mii de slujbași publici maghiari, prin împiedecarea poporului nostru de a-și mulțumi însuș trebuințele sale industriale, s'au maghiarizat orașele și s'a împetriștat etnicește teritoriul locuit de națiunea română prin mijloace artificiale și în scopul barbar al nimicirii noastre.

Această stare de lucruri, produsă prin opresiune și fărădelege, acum guvernul maghiar o invoacă de justificare a opunerii sale la hotărârea națiunii române de a-și întemeia pe pământul său strămoșesc statul său liber și independent. Starea produsă prin crima săvârșită până aci împotriva libertății noastre naționale acum se prezintă ca o justificare a noului atentat, ce se intenționează împotriva existenței noastre.

Ar trebui să ne luăm dreptul nostru cu forța, dar oricât de hotărâți suntem să jertfim viața pentru libertatea națională, în ziua, când sărbătorim învingerea civilizației asupra barbariei, și așteptăm legiferarea internațională, care va înlocui forța brutală prin dreptate și va înlătură pretutindeni urmările stăpânirilor neomenești, națiunea română se abține dela mijloacele

barbare la regularea raporturilor dintre popoare, ci iată protestează înaintea lumii întregi împotriva fărădelegii guvernului maghiar, care și acum încearcă a supune națiunea română dominației străine și o împiedecă dela constituirea sa în stat liber și independent.

Națiunea română din Ungaria și Ardeal nu dorește să stăpânească asupra altor neamuri. Lipsită cu desăvârșire de orice clasă istorică stăpânitoare națiunea română prin ființa sa însaș este întruparea democrației celei mai desăvârșite. Pe teritoriul său strămoșesc națiunea română este gata a asigura fiecărui popor deplină libertate națională și organizarea sa în stat liber și independent o va întocmi pe temeiurile democrației, care va asigura tuturor indivizilor aflători pe teritoriul său egalitatea condițiilor de viață, unicul mijloc al desăvârșirii omenești.

Națiunea română din Ungaria și Transilvania însă nu admite mistificarea îndreptăririi pretenziunilor sale prin stările produse de încercările seculare pentru nimicirea ei, protestează împotriva revendicărilor maghiare asupra teritoriului românesc, care dela descălicarea împăratului Traian și până astăzi a fost muncit cu brațele noastre și îngrășat cu sângele nostru și sub nici o condițiune nu mai voiește să trăiască în legătură de stat cu națiunea maghiară, ci este hotărâtă a-și înființa pe teritoriul locuit de dânsa statul său liber și independent. Anunțând popoarelor lumii această voință și hotărâre a sa națiunea română din Ungaria și Transilvania invoacă pe seama sa sprijinul lumii civilizate și geniul libertății omenești declarând sărbătorește, că din ceasul acesta, oricum ar decide puterile lumii, este hotărâtă a peri mai bine, decât a suferi mai departe sclăvia și atârănarea.

Națiunea română din Ungaria și Transilvania speră și așteaptă, că în nizuința ei pentru libertate o va ajuta întreg neamul românesc, cu care una voim a fi de aici înainte în veci.

**MARELE SFAT AL NAȚIUNII ROMÂNE
DIN UNGARIA ȘI TRANSILVANIA.**

Secretar: **DR. GH. CRIȘAN.** Președinte: **DR. ȘTEFAN C. POP.**

Manifest

Regele *Ferdinand* al României a adresat țării, în interesul reformelor interne, manifestul de mai jos:

Români!

Împrejurările ne dau din nou putința să în-

deplinim ceea ce V'am făgăduit și ceea ce în sufletul Meu n'am încetat să voiesc.

Reformele constituționale, care asigură tuturor cetățenilor votul obștesc și țăranilor proprietatea a 2 milioane de hectare din proprietatea mare particulară, precum și moșiile Domeniului Coroanei, Statului, așezămintelor de binefacere, guvernul Meu le va înfăptui.

Pe temeiul lor vom asigura viața socială și economică cu mai multă dreptate și mai mult spor pentru cei ce muncesc.

Guvernul Meu va lua fără întârziere măsurile convenite pentru ca aceste reforme să ia ființă.

În vechiul Regat, ca și în Basarabia, voim ca cuvântul dat să se îndeplinească.

Români!

Mai mult decât ori când azi țara are nevoie de unirea tuturor. Orice ațâtare la ură și desbinare e vătămătoare și vinovată.

Numai prin concordie și prin ordine vom putea îndeplini înaltele datorii obștești.

Mă îndreptez către voi cu dragoste și credință, sigur că la voi găsesc aceleași sentimente de iubire și încredere în Regele vostru, care prin unirea noastră va da scumpei noastre Români putere și propășire.

(ss) *Ferdinand.*

Președintele consiliului de miniștri:

(ss) *C. Coandă,*

general de corp de armată, adjutant.

Ce vi-se pare de Hristos?

Al cui fiu este El?

(Mateiu 21, 42.)

De *F. Bettex.* Trad. de *N. Tandreu,* preot.

(Urmare.)

Și priviți acum la moartea Lui! În cele dintâi 3 ore când atârână pe cruce, dela 9 până la amiază, și se luptă încă în el viața omenească împotriva morții, a grăit cuvintele divine ale iertării: „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!” Cuvinte de făgăduință: „Adevăr zic ție, azi vei fi cu mine în rai!”; și a dăruit ceriul de pe cruce. Când apoi pe la amiază, la ora a șasa, umbrele morții au început a-l încunjuia, când soarele s'a întunecat și au sosit ceasurile de beznă, când s'a apropiat de lupta decisivă întreg infernul și Satana ca un călăreț împantărat, dimpreună cu toate groznicile lui, pentru că și el știa: „Acum trebuie să se decidă, dacă eu căzut pentru totdeauna va trebui să mă mistui în fundul iadului, în chin vecinic și în furie neputincioasă, sau că eu voi răpi de tot și pentru totdeauna o lume creată de Dumnezeu, recunoscută ca a mea odinioară, dar apoi iarăși mântuită de jumătate, ca milioanele să-mi slujească în veci și eu să-mi răsbun chinul meu asupra lor: — această oră o va decide-o —; și când Dumnezeu s'a retras de lângă Dumnezeu, care atârână pe cruce și a stat departe de el ca un simplu privitor, încunjurat de milioane de îngeri și de Heruvimi, cari încă așteptau cu

temurându-se, ca unul născut Fiu al Părintelui lor să se săvârșească: atunci în aceea noapte a întregii făpturi — pentru că omul n'a fost vrednic să privească lupta celor 2 principii — s'a dat duelul cel mare, lupta pentru întreaga creatură căzută. Și dacă atunci Dumnezeu cel ținut pe cruce — n'ar fi chiar păcătit, negând pe Dumnezeu, pentru că acesta nici n'o putea face, fiind el însuși Dumnezeu, — ci numai s'ar fi clătinat în planul său, s'ar fi gândit numai la conștiința sa de Dumnezeu și j-ar fi zis lui Satana: „Crezi tu, că vei avea ceva dela mine? Nu sunt eu cel sfânt? Și trebuie oare să sufăr eu aceste chinuri chiar și dacă nu voesc? Ci ascultă! Eu renunț de a mai mântui această lume și mă voi înălța iar deadreapta lui Dumnezeu. Fă ce vrei tu cu acești păcătoși pierduți. Ei vor fi ai tăi!”

Atunci, în fața privirilor spăriate ale soldaților romani și a poporului judeu, crucea s'ar fi prefăcut în prav și o figură de lumină strălucitoare, cu ochii ca flacăra de foc, nemai învrednicind lumea cea osândită nici măcar de o singură privire, s'ar fi ridicat spre înălțimi, s'ar fi reîntors iarăș la Dumnezeu, zicându-i; „Părinte, lasă-te de neamul acesta păcătos! Nu sunt vrednici să-i mântuesc pe ei; dă-mi mie iarăș mărirea, pe care am avut-o la tine mai înainte până a nu fi lumea; vom creă spre mărirea noastră alte lumi!” Dar tot în acel moment din prăpastia cea vecinică s'ar fi ridicat o altă figură, teribilă, neagră ca noaptea, cu ochii scăpărători de mânia cea vrednică și ea și-ar fi întins aripile sale întunecoase peste pământul cel zguduit de groază și cu glas de tunet, cu chiuituri scârșitoare de dinți ar fi strigat: „Deacum veți fi ai mei! El a renunțat de a vă mai mântui pe noi! Alungați-vă orice nădejde! Coboriți-vă la mine în chinul cel vecinic! Eu voi fi Dumnezeu vostru în vecinicie!” Atunci ar fi răsturnat strigătul desperării, întreaga creatură ar fi izbucnit în plâns și blăstămul chinului său ar fi izbucnit în plâns și blăstămul chinului său ar fi crescut din vecinicie în vecinicie, pentru că scăparea ei nici odată n'ar mai fi reușit.

Laudă și mulțămită lui Dumnezeu însă! El a răbdat până în sfârșit: „Smeritu-s'a pe sine ascultător făcându-se până la moarte, iară moartea crucii” (Filipeni 2, 8) și a plecat din această lume pe deoparte, e drept, cu oftatul pătrunzător: „Dumnezeu meu, Dumnezeu meu, căci m'ai lăsat; de ce m'ai lăsat să mă lupt numai singur?”, dar apoi și cu strigătul de învingere: „Săvârșitu-s'a!” Că ce fel, adevărat cât de mare, de ce vecinică însemnătate eră acest sfârșit o putem noi cunoaște din aceea, că el va fi odinioară tema vecinică a cântărilor tuturor ființelor cerești. Nu despre imperiul roman, sau despre mărirea lui, nici despre atâtea fapte și cuvinte ale multor oameni mari, nu despre succesele minunate ale artei și ale științei, nici despre triumful civilizației, sau despre progresele spirituale ale omenirii; despre nimic din toate acestea, ce ne preocupă și însufletește pe noi aici pe pământ nu va cânta acolo sus ceata fericirilor. Toate acestea sunt prea mici, ca să le mai poți măcar și zări din înălțimile veciniciei! Ci ei vor întona un cântec nou despre moartea pe cruce a fiului de odinioară al teslarului și despre aceea, că el este vrednic să ia cartea vieții și să rupă pecetea, cu cari a ferecat-o Satana. „Iată a biruit leul, cel din seminția Iudei, rădăcina lui David”. „Că te-ai junghiat și ne-ai răscumpărat pe noi lui Dumnezeu, cu sângele tău din toată seminția și limba și poporul și neamul. Și ne-ai făcut pe noi Dumnezeului nostru împărați și Preoți și vom împărăși pe pământ” (Apoc. 5). (Va urmă)

Învățământul limbii maghiare în preparandia (școala normală) română din Arad.

— Fragment din monografia institutului. —

De Dr. T. Botiș.

(Urmare.)

În 1 Octombrie expiră termenul de 3 ani, după care în urma dispozițiilor art. de lege 8 din 1830, nimenea nu putea fi învățător, dacă nu știe cel puțin în mod suficient („ad minus mediocriter gnarus”) limba maghiară. Hotărârea legii se putea însă cu greu executa. Cei mai mulți dintre învățătorii nu erau în stare a împărtăși elevilor nici cele mai elementare cunoștințe din aceasta limbă.

În fața acestei situațiuni inspectorul Temesváry dă un nou circular, prin care dispune următoarele:

Învățătorilor bătrâni și îngreunați cu familie, cari nu-s în stare a învăța școlarii în citirea, scrierea și aritmetica maghiară, să li-se dea pe un an un „coadjutor” necesătorit, care pentru a treia parte a „beneficiului contractual” va instrui școlarii în cetitul, scrisul și aritmetica maghiară. Celelalte studii le va propune în limba maternă învățătorul, care în decurs de un an are să-și însușească cunoștințele elementare din limba maghiară, ca începând cu anul școlar 1834/35 să poată satisface fără ajutor datorințelor sale.

Veteranii, cari nu știu, ceti și scrie în limba maghiară și nu sunt în stare a propune cele 4 operațiuni fundamentale din aritmetică în unguerește și e cu neputință să și-le însușească ulterior, dacă sunt aplicați în comune împoporate și nici unde nu pot fi aplicați cu succes, nici nu pot fi lipsiți de pâne, să fie transferați în comune românești din districtul Orășii-mari, unde tinerimea „națională” vorbește „perfect” limba maghiară și nu știe limba maternă „valahă”. Învățătorii din districtul Orășii-mari să fie aplicați în districtul Timișorii, ca și tinerimea din acest ținut să învețe limba maghiară.

Dacă nu se vor afla „coadjutori” în număr recerut, ca să se poată satisface tuturor cerințelor legii, învățătorii neștiutori de limba maghiară să fie amovați din comunele mari și aplicați în comune mai mici. Să fie îndrumați însă să-și însușiască cunoașterea elementară a limbii maghiare și s'o propună școlarii, ca astfel să fie demni a se reîntoarce la stațiuni mai bune.

Deoarece în ținuturile unde nu locuiesc maghiari, limba maghiară se poate învăța cu greu, s'a luat dispozițiuni, ca în acelea locuri să fie instituiți notari, cari știu unguerește, în care limbă se vor conduce în viitor toate afacerile oficiale. Deci învățătorii din acelea locuri vor putea primi informațiuni „amicale” dela notari. ¹⁾

Profesorul Gavra, ocupat cu studiile catedrei sale, așa se vede nu putea mulțami toate așteptările și nu putea produce rezultatul dorit și pretins din limba maghiară. ²⁾ Astfel zelosul comitat, care se interesă în mod deosebit de progresul elevilor în limba maghiară, și trimitea comisari la examene, induplecă, pe cancelistul dela pretura din Arad, Dimitrie Ioanescu Popovici, să-și ofere serviciile inspectorului și a se declara aplicat a propune un an, fără de leafă, limba maghiară. Inspectorul îl și instituie numai decât. ³⁾

După ce se înlătură unele greșeli de formă, ce se iviră în jurul acestei numiri și după ce Ioanescu prestă cu succes examenul de profesor — scripturistic și verbal — în fața „concesului literar”, fu introdus în oficiu la 29 martie 1834. La dorința conferinței di profesor luă asupra sa angajamentul a propune pe lângă limba maghiară și citirea și scrierea germană și gramatica „limbei noastre materne”, și epistolografia. ⁴⁾

Îndată la începutul activității sale Ioanescu se convinse, că cele 3 ore, destinate pentru propunerea limbii maghiare, nu sunt deajuns pentru a putea produce rezultatul ce se aștepta. La cererea lui conferința hotărăște, ca studiul mătăsăriei, care se propune în 2 ore la săptămână, în viitor să se predea numai într'o oră, iar cu ceialaltă să se sporească orele de instrucțiune din limba maghiară. Tot așa să se întrebuinteze și ora de limba sârbească, pe care o propune catihetul și o ascultau numai 2 elevi, pentru studiul limbii maghiare. Limba sârbească să se propună în ora de mătăsărit. ⁵⁾

Ioanescu munci cu zel și însufletește. La examenele dela sfârșitul anului școlar 1833/34, ce se ținură în prezența unui public mai numeros ca de altădată, răspunsurile elevilor satisfacără pe deplin, îndeosebi cele din limba maghiară, din care se țin examen în 16 August. La sfârșitul examenului vicecomitele comitatului Arad, Iosif Fascho, adresă tinerimei cuvinte de laudă și îmbărbătare. Și pentru că să se nizuiască și în viitor a învăța cu dragoste „limba patriei”, asemnă din cassa comitatului 20 fl. m. c., ca să se împartă între elevii săraci și diligenți, iar din al său dăruie 10 fl. m. c., ca să se procure gramatica și vocabularul maghiaro-valah pentru elevii mai săraci. Doi dintre preparanzi mulțămira vicecomitelui în numele tinerimei cu „orații” în limba maghiară. ⁶⁾

¹⁾ Ordinul lui Temesváry către directorul districtual din Timișoara, 24 oct 1833, Nr. 251. Acta cons 1833, nr. 67.

²⁾ Rescriptul lui Temesváry, 10 ian. 1834, Nr. 307. Prot act. cons. 1834, Nr. 5.

³⁾ Rescriptul lui Temesváry din 14 dec. 1833, Nr. 282/285.

⁴⁾ Prot. act. cons. 1834, Nr. 5, 14, 17, 18, 19, 24.

⁵⁾ Prot. act. cons. 1834, Nr. 39.

⁶⁾ Prot. act. cons. 1834, Nr. 55, 56.

Omilie la Dumineca X-a după Rusalii.

Iubiți creștini!

Din suspinul adânc al sufletului nostru, din chaosul lugubru al frământării nebune a omenimei ce merge spre cataclism, vorbele evanghelice, sunt cataplasme sufletelor târite în acest infern. Cum odinioară ingerii cântau în coruri „Mărire întru cei de sus...” vestind păstorilor nașterea Domnului Isus, așa și acum ni-se mângăie sufletul, când ne îndeletnicim cu cele profesate de sf. noastră biserică. Căci — iubite ascultătorule — dacă ți-e gândul încercat de scete sângeroase, ale acestui neam omenesc, dată urechea ta aude glasul jalnic al celor muribunzi și suspinurile celor de acasă — te întoarce și-ți ia cartea sfântă, cetește în ea și valorile sufletului tău se alină. Cetește ori unde în această carte, căci aici nu există fătărnicie, ci numai adevăr.

Pentru un moment, iubiții mei, vreau să vă elevez sufletul, transpunându-vă în ei învățăturile sf. evanghelii de azi. Iată — cum Isus se coborise de pe muntele Tabor — îl întâmpină un om, rugându-l să tămăduiască pe fiul său „că este lunatic și rău pătimește. Că de multe ori cade în foc și în apă”.

Nu este mai grea boală decât boala sufletească. Un om cu durere în mâni în picioare, boale externe, se mai poate cură; dar omul bolnav sufletește e un om mort. Somnambulismul (lunaticul), e bolnav sufletește — boală psihică — și pe unul de acesta nu este doctor pământean să-l vindece. Și această boală nu cunoaște obstacole; cel cuprins de ea, umblă cu ușurință pe cele mai temerare locuri. Boala aceasta însă se poate înțelege și altcum. Și noi suntem într'un somnambulism religios, am apucat pe căi rele, ne avântăm în ignoranțe periculoase. Ne desfășăm în desfrâuri în urma abundenței de bani și nu este nime din noi să zică: miluește-mă Doamne, că rău mă chinuesc. Beduinul rătăcitor prin pustii Saharei dă de oazele răcoroase, sau se adăpostește la umbra vrăunui tamaris, iar noi în aceste vremuri de restriște să aflăm oaze în sf. noastră biserică, sau să ne adăpostim sub scutul legilor bisericesti. În lipsa acestora ne sbatem lui noi, legați fiind cu legătura păcătoasă a viciului. Omule netrebnic și plin cu păcate, du-te cu inima ta înaintea altarului, — roagă pe Domnul să-ți ridice sufletul din somnambulismul condamnabil ce-l duci. Și nu numai la persoane singurate se află acest somnambulism — o dibuire periculoasă în ignoranță — ci sunt neamuri străine de învățătura lui Isus. Că noi am avea datorința să aducem pe aceste neamuri la adevărața biserică, o știm, dar n'o facem. Isus zice „și alte oi mai am, cari nu sunt din staulul acesta și aceste mi-se cade să le aduc, și va fi o turmă și un păstor”. Zelul pentru lățirea adevărului să ne cuprindă sufletele și să fim și noi misionari ai evangheliei. Nobilitarea sufletului prin transplantarea învățăturilor dumnezeesti, să ne fie o țintă a vieții și atunci nimic nu ni-e cu neputință.

Suntem cu toții — cu toată societatea

omenească — bolnavi. Ne aruncăm și noi în noroiul păcatelor și nu ne putem ridică cu conștiința să zicem: vreau să rup cu vieța păcătoasă. Puterile sufletești ne sunt prea slăbite, căci nu avem credința recerută.

Trebuie să ne refugiem cu tot sufletul nostru la maica biserică; aici putem căpăta balzam durerilor noastre. Isus zice: „O neam necredincios, până când voi fi cu voi...” Și apoi vindecă bolnavul. Este aici un avertisment lumii păcătoase. Vedeți cu toții puterea cea mare a lui Dumnezeu; toate creaturile îi arată puterea, iar noi cei mari în patimi și mici în suflet, nu vrem să vedem. Biserica e instituția lui Hristos, ne binevestește adevărul și noi ce mai așteptăm. Când Isus e întrebă de învătătorii săi, că de ce ei nu au putut scoate demonul, li-se răspunde: Pentru necredința voastră; că adevăr zic vouă, de veți avea credință ca grăunțul de muștar, veți zice muntelui acestuia; treci de aici acolo, și va trece și nimica nu va fi vouă cu neputință”. Aceasta credință, pe care și eu de multeori am accentuat-o, nu o avem. Isus pe mulți nefericiți ce-i vindecă, îi întreabă; crezi în Fiul lui Dumnezeu, și când i-se răspunde, că da, îl vindecă. Nu avem noi credința aceasta, căci atunci pămantul ar fi un paradis, nu ar fi certe ci o armonie desăvârșită. Deoarece apostolii nu au avut credința firmă a puterii date lor, nu au putut vindecă bolnavul. Insuși apostolii nu au fost convinși de puterea dată lor, când Isus le-a zis: „Iată vă dau vouă putere asupra duhurilor...” și de aceea nu se știu folosi de ea, nu pot vindecă bolnavul. Ca niște oameni sfioși nu erau deci convinși de tăria credinței, iar de altădată reîntorcându-se la Isus, cu mirare aduc de știre, că și dracii li-se supun. Văd și ei că puterea credinței e mare și nime nu i-se poate împotrivi. Așa e și în vieța noastră de toate zilele. Omul evlavios, credincios trece cu gesturi disprețuitoare peste grijile lumesti, își urmează scopul său nobil, fără a căuți în dreapta sau în stânga. Cel cu convingeri religioase firme, înfruntă orice pericol. Misionarul catolic străbate stepele Africii, printre tot felul de animale și oameni sălbatici, dar nu se teme. Are credință. Așa să fim și noi preoții — să promovăm cultura religioasă fără a ne luă după judecățile unuia sau altuia. Tot asemenea oricare dintre fiii adevărați ai bisericii, mergă înainte fără șovăire.

Și cum ne putem noi câștiga credința? Ne spune iar Isus: prin post și rugăciune. Astăzi însă s'a înrădăcinat la noi în locul postului, în buibarea și în locul rugăciunii, indiferentismul. Postul sufletește e cel adevărat; înfrânarea tendințelor păcătoase, dar pe lângă acesta mai este și postul extern; înfrânarea dela mâncări de dulce. Când omul trăiește în înfrânare trupească, de sine vine și cea sufletească. Dar bine să băgăm de seamă să nu cădem în înfrânarea externă în fariseism. Noi însă nici postul trupesc extern nu-l ținem, decum cel intern. Cu deosebire clasa mai avântată a noastră nu dă nimic pe post. Intelectualul nostru e mândru, dacă nu știe cât durează un post și când se începe. Am avut ocazie să văd intelectuali străini și m'am mirat cum țin ei la post și cum țin și la formele externe religioase. La noi e virtute a luă în zeflema ceremoniile bisericesti, clasa cultă a noastră dă rău exemplu poporului. Copilul țăranului evlavios, ajunge la oraș se trezește cu câteva clase și face virtute din a nu cunoaște nimic ce e bisericesc. Nu voesc să insist aici asupra cauzei acestui fenomen, căci s'a vorbit mult de lipsa temeinică a catehizației. Așa intelectualul nostru după terminarea gimnaziului, ajunge într-o școală superioară, unde viciele orașelor îl fac să-și uite de biserică sa. Se înstrăinează sufletește de satul său cu biserică sa umilă și cu poporul său evlavios. Azi unul mîne altul și așa ni-s'a format o clasă civilizată cu foarte puțin simț religios. Mergeți la orașe în biserici pompoase, în catedrale și le veți află goale. Întrebați pe vr'un domn de-al nostru, despre unele orânduiri bisericesti și veți vedea că nu va ști. Străinii au diferite case religioase, unde țin pentru credincioși întruniri religioase, de ce nu s'ar putea și la noi întinși așa azile, unde regulat să se țină de oameni pricepuți vorbiri religioase. La biserică nu se poate face aceasta decât Dumineca, dar în astfel de localuri ori când și se poate vorbi în ton mai liber decât în biserică, Facă aceasta cei dela orașe, unde sunt tot felul de religii, unde băntuie toate păcatele sodomice

și atragă la aceste vorbiri și pe intelectualii noștri. Până când numai noi preoții vom predică, dar clasa cultă nu ne va da mână de ajutor, nu am făcut nimic. Transplantarea adevărului evangelic în sufletul lui, l-ar face un adevărat fiu bisericesc; care ar pune pond și pe formele externe ale cultului divin; ar posti și ei și s'ar rugă lui Dumnezeu. De aici apoi, în urma postului și rugăciunii, cu credința ar putea pune la cale orice. La noi e o spoială în toate, un lucru extern, dar intern nici decum. Și cu cât ne depărtăm mai mult de obârșie, de rădăcină, dela țăran spre domn, cu atât e mai slabă credința; ni-se pierd obiceiurile bune strămoșești. Vorba lui Eminescu

Pe unde trece drum de fier
Toate cântecele pier

exprimă o părere de rău a părăsirii obiceiurilor strămoșești, a credinței în Dumnezeu și amestecul tot mai tare în vieța sgomotoasă și plină de vicii a orașelor pline de socialiști și ateii. Azi, când mai mult ar trebui să ne întărim credința, când mai mare trebuință avem de ea, stai uluit în fața evenimentelor ce se petrec. Sângele nevinovat se varsă, sub falsul titlu, pentru binele omeniei, pentru dragostea față de adevăr. O ipocrizie la culme. Invățați, diplomați, a căror știință vi-e spre nebulie, veniți și scoateți lumea din halul în care se află, veniți că un nebun de Princip, un Cabrinovici, au aruncat o peatră în fântână și voi veniți s'o scoateți. Dar n'o puteți. Sunteți cu mult prea mici, nu aveți credință, căci de-ați avea-o nimic nu v'ar fi cu neputință. În mâna Ta Doamne e această putere, Tu ai zis „să fie lumină” și s'a făcut zi și acum să fie pace și se va face.

Necredința e la noi și necredința pe toată linia. Din lucrurile sfinte, din acțiunile caritative, s'au făcut obiecte de speculație de comerț. Tineretul și-a pierdut simțul pudorului, și nu rar când foile și-aduc știrea, de sinuciderea vr'unul băiețan din motive erotice. Birtul la sat e plin, iar la orașe se bea se chefuește cu mult mai mult ca'n timp de pace. Iată credința zilelor noastre. Dar vai vouă, aceste sunt stări, cum erau nainte de Noe, și ne pedepsește și pe noi Dumnezeu. Inceputul pedepsii e aici, să ne întorcem până e timp. Apelez la toți: rupeți cu trecutul, ieșiți din somnambulismul vostru și ziceți în inimile voastre; vreau să mă îndreptez. Nu mai continuați așa, ci încontinuu rugând pe Dumnezeu și înfrânând prin post trupul vostru, să dobândiți credința necesară mântuirii, căci ceasul e aproape și nu cumva întârziind să ni-se răspundă: „Amin zic vouă nu vă cunoșc pe voi”. Să fim numărați în rândul dreptilor, cari dau mărire Tatălui Fiului și sf. Duh. Amin.

N. Ilișiu.

INFORMAȚIUNI.

Adunare națională. Marele sfat al Națiunii române din Ungaria și Transilvania convoacă Adunarea națională la *Alba-Iulia*, cetatea istorică a neamului nostru, *pe ziua de Duminică în 18 Noemvrie (1 Decemvrie) a. c. la orele 10 a. m.*

La adunare vor luă parte: Episcopii români; toți protopopii în funcțiune ai celor două confesiuni românești, câte un exmis al fiecărui Consistor și Capitlu, câte 2 exmiși ai societăților culturale, câte 2 exmiși din partea fiecărei reuniuni femeiești, dela fiecare școală secundară, institut teologic, pedagogic și școală civilă câte 1 reprezentant, câte 2 delegați dela fiecare reuniune învățătorescă, garda națională va fi reprezentată prin câte un ofițer și un soldat din fiecare secțiune comitatensă, câte 2 delegați dela fiecare reuniune de meseriași, delegații partidului social-democrat român, tinerimea universitară prin câte 2 exmiși, fiecare cerc electoral român va trimite 5 reprezentanți.

Comisariatul dela sinoade revocat. Prin un ordin al ministrului maghiar de culte și instrucțiune publică, sosit în zilele aceste la mâinile P.

S. Sale părintelui nostru Episcop Ioan, s'a desființat și instituțiunea comisariatelor dela sinoadele noastre eparhiale.

Aviz. Pentru exmiterea reprezentanților la adunarea națională din Alba-Iulia, convocăm comitetul reuniunii învățătoresți pe Joi în 15/28 Noemvrie a. c. la ședința extraordinară în școala centrală din Arad pe orele 10 a. m. Arad, 10/23 Noemvrie 1918. *Cristea*, notar. *Iosif Moldovan*, președinte.

Personal. P. S. Sa părintele episcop al dieceziei Caransebeșului Dr. Miron *Cristea*, a sosit Vineri, în 9/22 Noemvrie, în Arad pentru a participa la sinodul episcopesc *Ioan*. Spre acest scop a sosit la Arad și P. C. Sa părintele vicar Roman R. *Ciorogariu*.

Glasul mândrei Basarabii cere unirea tuturor Românilor. În Chișineul desrobii Români au ținut o mare adunare, la care a participat și împunernicul Americii Wopicka. Din hotărârea bărbătească luată în această adunare, reproducem înălțătoarea declarație:

„În numele nostru ca și în numele întregii conștiințe naționale declarăm sus și tare, că nesguduită hotărâre a românismului este de a nu primi, în aceste momente când toate țările locuite de acelaș neam se topesc la o singură vieță liberă, altă alcătuire politică decât statul național unitar.

„Trăiască, crească și înflorească Basarabia, trăiască Ardealul și Bucovina, unite pentru vecie cu țara mamă în hotarele largi cuprinzătoare ale României mari”.

Ședință festivă în camera franceză. Președintele Deschanel, în ședința din 9 l. c. într-o vorbire mai lungă, salută cauza victorioasă a înțelegerii. Ministrul de externe Pichon declară, că visul Italiei, despre unitatea națională s'a realizat prin ocuparea pământului iredent, Franța își va asigura de nou integritatea națională, precum și liberarea națiunilor asuprite. A vorbit apoi Clémenceau, ministrul president, și a invitat parlamentul să gândească la datoriile nouă ce trebuie să le îplinească după războiu. Noi aliații, zice Clémenceau, am câștigat războiul. Se poate, că va trebui să așteptăm câțva timp până la sosirea păcii, soartea popoarelor noastre este însă statorită. Reputația noastră — sfârșește vorbitorul — este că suntem un popor idealist. Franța reprezintă modul de gândire ideal: Marele războiu cruciat îl poartă pentru dreptate. (Lungi aprobări).

Te Deum în Londra pentru sfârșitul războiului. Din Londra se anunță că în Camera comunelor prim-ministrul Lloyd George, salutată cu mari ovații, a cetit condițiile armistițiului. Apoi a spus următoarele: Azi, Luni, 11 Noemvrie la ora 11 dimineața a luat sfârșit războiul cel mai grozav și mai cumplit ce a lovit vreodată omenirea. Sper că în aceasta dimineață istorică a luat sfârșit războiul cel din urmă. (Aplauze îndelungate). Nu e timp acum de vorbit. Inimile noastre sunt pline de recunoștință, pentru cari-nu sunt cuvinte. Propun de aceia să amânăm ședințele camerei și să mulțămim în biserică lui Dumnezeu pentru eliberarea din marea primejdie. Membrii camerei comunelor s'au dus apoi în biserică, într'un convoi solemn.

Ajutor de vesminte. Ministrul de culte și instrucțiune publică a desemnat la oficiile de dare ajutoarele de vesminte pentru preoțimea din dieceză. Consemnările preoților s'au trimis deja oficiilor protopresbiterale spre comunicare.

† **Alexandru Lebu.** Consistorul arhidiecezan cu adânc regret anunță, că Luni, în 29 Octomvrie (11 Noemvrie) a. c., a trecut la cele eterne mecenatele *Alexandru Lebu*, mare proprietar în Sibiu, născut la 10 Noemvrie 1835 în comuna românească Cacova din cercul Săliștei, care considerabila agoniseală a vieții sale laborioase a testat-o bisericii și neamului său ortodox din Transilvania și Ungaria pentru scopuri culturale. În mormântarea i-se face Mercuri, în 31 Octomvrie (13 Noemvrie) a. c., la orele 2 p. m. din biserică catedrală, în cimiterul central, — Sibiu, din ședința Consistorului Arhidiecezan ortodox român, ținută la 29 Octomvrie v 1918. *Consistorul Arhidiecezan*.

Ștefan Jianu. Consistorul eparhiei ortodoxe-române a Caransebeșului cu adânc regret anunță, că Vineri în 2/15 Noemvrie a. c. la orele 11 din noapte a trecut la cele vecinice în etate de 36 ani, împărțit cu sf. Taine, asesorul consistorial și referentul școlar Ștefan Jianu, vicepresident al „statului național român” din loc, deputat al sinodului eparhial și al congresului național bisericesc, membru al corporațiilor bisericești inferioare și al tuturor societăților noastre-culturale și sociale, membru al reprezentanței orașenești ș. a. după o muncă încordată, îndeplinită cu zel în decurs de un deceniu în cele mai grele timpuri pentru biserică și neam, atât pe teren bisericesc-cultural cât și pe cel social-național. Eparhia îi va păstra scumpa memorie. În mormântarea se va face Duminecă în 4/17 Noemvrie a. c., la orele 2 p. m. din locuința sa, Strada Curescu Nr. 4. Dumnezeu să-i facă parte cu dreptii săi Caransebeș, din ședința Consistorului diecezan ortodox român, ținută la 3/16 Noemvrie 1918. — Consistorul eparhial.

Lipsa de profesori universitari la București. În Senatul român, Dr. D. Niculescu, a interelat pe ministrul cultelor asupra situației învățământului dela universități, arătând că universitatea din București e acum mai fără profesori. Dintre profesorii, cari au făcut politică cerând intrarea României în războiu, au plecat departe de țară, în timpul războiului d. n. Em. Antonescu, care și-a scutit și fiul de serviciul militar, Simion Măndrescu, C. Sipsomo, frații Negulescu, C. Dissescu, Pangrați, Toma Tomescu, Dr. I. Cantacuzino, Toma Stelian, etc. Dintre foștii acționiști numai d. n. Dr. Teohari și Bungețeanu și-au făcut datoria. Dl. Dr. Niculescu a terminat propunând suspendarea inamovibilității profesorilor universitari și cerând măsuri de ordine.

La răspunsul dlui ministru Mehedintzi la aceasta interelare: Dl. ministru consideră universitatea ca organul cel mai de seamă al statului și a recunoscut că dacă medicii, avocații și profesorii sunt așa cum sunt, vina revine universităților. Este drept că sunt și au fost profesori universitari, cari au luat lefuri fără să facă cursuri; au fost și sunt certuri publice între profesori; a fost chiar un profesor, care a avut și o situație oficială, când a declarat, la un meeting că primul ministru ar trebui să fie împușcat și dinastia alungată. Vina e a celor cari i-au tolerat să săvârșească asemenea fapte. E greu unui ministru să scuze asemenea proceduri.

Dl. ministru a recunoscut, că vina celor ce se petrec la universitate o are însuși corpul profesorilor respectiv. La început au fost făcute numirile fără concurs și a fost bine. Așa au fost numiți Costaforu, Maioreșcu, Hașdeu, Odobescu. În urmă s'a prevăzut concursul și a mers deasemenea bine. Dela o vreme s'a prevăzut însă că numirile să fie făcute pe baza lucrărilor.

Cu practica acestui sistem, spune dl. ministru, atmosfera în universitate, se asemănă grozav, cu atmosfera sălilor electorale.

Ce e de făcut? Nu stă în putința unui om să schimbe vicața morală a unui popor. Dar ca ministru voiu căută să aduc unele îndreptări, ca să înceteze mandarinatul universitar. Deci, voiu dispune ca profesorii să fie plătiți pentru orele în cari țin cursuri. Dacă nu vor face cursuri, nu vor primi salarii. (Aplauze.) În privința recrutării corpului profesoral, am pregătit o lege prin care se cer lucrări de valoare candidaților. Pentru fiecare din cazurile semnalate de interelant, ministrul face cercetări și va lua măsurile necesare.

O crimă. Tăciunari din Căpâlnaș și Birchis au pricinuit mari pierderi neamului românesc, dând foc castelului din Birchis, care a ars până în temelii și azi e o ruină, o privesc tristă. În castelul acesta a trăit și muncit ani de-a rândul marele Alexandru Mocsonyi, de aici a răspândit raze de lumină și nădejdi în luptele pentru desrobirea noastră națională. A căzut victimă focului și bibliotecă rară și bogată și o mare parte din prețioasele manuscrite ale nemuritorului nostru bărbat, spre cea mai mare pagubă a istoriei noastre contemporane. Pe marginile cărților din bibliotecă se aflau însemnate multe gândiri și observații geniale ale fericitului proprietar și mecenat al neamului românesc. Pagube considerabile s'au făcut și în aranjamentul intern al castelului din Căpâlnaș. Disprețul întregului neam asupra celor ce și-au pătat numele prin uriciunea astorfel de fărădelegi.

Poșta redacției.

Păr. Dr. N. Br. în B.-C. Articolul de lege, la care Vă provocați, pentru ziaristica română nu e mai mult obligator și astfel reflexiunilor P. O. D.-Voastre nu le putem da loc. Le puteți publica în ziarul, ce-l redactați.

Redactor responsabil: **Dr. Teodor Botiș**, profesor.

PARTEA OFICIALĂ.

Concurs.

Nr. 4055/1918.

Pentru îndeplinirea postului de **protopresbiter în tractul B-Comloș** se publică concurs cu termen de **30 zile** computate dela prima zi ce urmează după publicarea în organul oficios „Biserica și Școala” cu emolumentele:

I. Dela parohia centrală B.-Comloș:

- Sesiunea apartinătoare parohiei protopresbiterale.
- Birul parohial legal.
- Stolele legale.
- Eventuala întregire dela stat.

II. Din protopresbiterat:

- Locuință liberă în casa tractuală, cu dreptul de folosire a intravilanului.
- Retribuțiune dela dieceză pentru inspecția școlară și ședulele dela cununii în suma ce o va stabili sinodul eparhial.
- Birul protopopesc dela fiecare preot din tract în suma anuală de 20 cor.
- Diurne pentru vizitarea canonică și revizuirea socoților conform concluzelor sinodale.
- Spesele cancelariei protopopești în suma, ce o va stabili sinodul eparhial.

Toate darile și sarcinile publice după sesia parohială și după întreg venitul beneficiat le va suportă protopresbiterul alegând.

Aspiranții la acest post se avizează, ca în termenul indicat să subștearnă subscrisului Consistor diecezan recursele lor instruite cu documentele de cvalificațiune prescise în §-ul 53 din Statutul organic și prin concluzul congresual Nr. 111 din anul 1888 și anume: să dovedească, că au cvalificațiune recerută a reflectanților la parohiile de cl. I, să producă testimoniu de maturitate și să dovedească cu atestat că au împlinit cel puțin 5 ani în serviciul bisericesc sau școlar cu succes deplin mulțamitor și că prin zelul, capacitatea și diligența lor s'au distins pe terenul bisericesc-școlar.

Arad, din șed. cons. dela 1/14 Noemvrie 1918.

Consistorul gr.or. român din Arad.

—□— 2—3

În temeiul ordinului consistorial cu Nr. 3739/1918 pentru îndeplinirea parohiei de clasa primă din **F.-Varșand** devenită vacantă prin trecerea în deficiență a veteranului paroh Ioan Popoviciu prin aceasta se scrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Sesiunea parohială în extenziunea ei de azi, împreună cu dreptul de pășune. 2. Birul legal. 3. Stolele legale. 4. Intravilanale parohiale folosite de preot. 5. Eventuala întregire dela stat.

Alesul este obligat a predică cel puțin de 2 ori în fiecare lună, a catehiză școlarii români ortodocși din comună fără alta remunerație și a suportă toate dările după beneficiul său preoțesc.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie sunt datori ca recursele adresate comitetului parohial din F.-Varșand ajustate cu testimoniu de cvalificațiune pentru parohii de clasa primă, cu te-

stimoniu de maturitate, eventual cu atestat despre serviciul prestat, să-l înainteze oficiului protopopesc rom.-ort. din Șiria (Világos) în termenul concursual, în care restimp pe lângă respectarea dispozițiunilor cuprinse în § 33 din regulamentul pentru parohii și pe lângă încunoștiințarea prealabilă a protopresbiterului tractual, vor avea a se prezenta în sfânta biserică din F.-Varșand spre ași arată desteritatea în cele rituale și oratorie, iar încât ar fi din alta dieceză să dovedească că au consensul Prea Sfințitului Episcop diecezan.

Dat din ședința comitetului parohial rom. ort. din F.-Varșand la 21 Octomvrie 3 Noemvrie 1918.

Ioan Popoviciu m. p., pres. com. par. *Petru Muntean* m. p., noi. com. par.

În conțelegere cu: *Mihail Lucaș* m. p., protopresbiter.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea parohiei din **Brestovaț** (Aga) protopresbiteratul Belinț, devenită vacantă prin decedarea preotului Filip Vuia, se scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. O sesie parohială, conform coalei cadastrale. 2. Birul legal. 3. Stolele legale. 4. Casă parohială cu două chilii, bucătărie și supraedificate. 5. Întregirea dela stat, pentru care însă parohia nu ia asupra sa nici un angajament.

Jumătate din beneficiul expus compete văduvei rămasă după preotul F. Vuia, în senzul §-lui 26 din Regulamentul pentru parohii.

Alesul e îndatorat a suportă toate dările publice după venitele ee beneficiază și a catehiză școlarii de religia gr.-or. rom. din loc, fără altă remunerație.

Parohia e de clasa a III-a.

Recurenții sunt poștiți a dovedi cvalificațiune recerută pentru această clasă, conform concluzului sinodului eparhial Nr. 84 din 1910, având a așterne petitele ajustate cu documentele originale și cu atestat (de moralitate) despre eventualul serviciu prestat până aci, adresate comitetului parohial din Brestovaț, la Preaon. Oficiu protopresbiterat din Belinț (Belence), în termenul concursual, sub durata căruia, pe lângă stricta observare a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, vor avea a se prezenta în sf. biserică din Brestovaț, pentru a-și arată desteritatea în cele rituale, dar numai după ce vor dovedi protopresbiterului tractual că posed cvalificațiune prescise; iar cei din alta dieceză, că au înalta încuviințare a Prea Sfinției Sale Domnului Episcop diecezan din Arad, să poată reflectă la această parohie.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu: *Gherasim Sârb*, ppresb.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului de paroh dela parohia de clasa primă din **Giula** orașul mic român (Gyula) se scrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Beneficiul constă: 1) casă parohială; 2) pământul parohial în estens. benef. de parohul emerit Petru Biberea; 3) birul legal și stolele legale; 4) congrua dela stat pentru care parohia nu garantează.

Alegândul preot are să supoarte toate dările după beneficiul său și este îndatorat a catehiză la școalele din comună fără nici un drept de remunerație dela parohie. Parohia fiind de cl. I, dela recurenți se recere cvalificațiune prescise în concluzul V. Sinod eparhial nr. 84/1910.

Recurenții înainte de a se prezenta înaintea alegătorilor au întâi a dovedi Protopopului tractual, că întrunesc toate condițiile din concurs, iar cei din alta dieceză vor dovedi și consimțământul P. S. Sale d-lui episcop diecezan la recursul lor. Recursele ajustate cu documentele prescise și cu atestat despre serviciul de până acum, se vor subșterne oficiului protopopesc în Chișineu (Kisjenő). Recurenții pe lângă stricta observare a § 33 din Regl. par. au a se prezenta în st. biserică din Giula orașul mic român spre a-și arată desteritatea în cântarea bis. oratorie și rituale.

Giula orașul mic rom. din ședința comitet. par. dela 8/21 Sept. 1918

Pavel Anuleu,
preș. com. par.

Ilie Maniu,
notar.

În conțelegere cu *Dr. Dimitrie Barbu*, prot. tractual.

—□— 3—3